

## **Izveštaj Vesti online sa 6. regionalnog foruma za tranzicionu pravdu**

### **Ratni zločinci moraju biti kažnjeni**

20. 03. 2010. - Šef delegacije Evropske komisije u Srbiji Vinsent Dežer izjavio je danas u Novom Sadu da su ključni segmenti politike Evropske unije /EU/ na području zapadnog Balkana puna saradnja sa Tribunalom u Hagu, kao i snažna domaća pravosuđa.

"Snažna domaća pravosuđa moraju da istraju u gonjenju i kažnjavanju počilaca i odgovornih za ratne zločine, a istovremeno između njih mora postojati dobra regionalna saradnja i puna koordinacija", rekao je Dežer otvarajući Šesti regionalni forum za tranzicionu pravdu u novosadskom hotelu "Park". Forum, koga je u ime Regionalne komisije za utvrđivanje činjenica o svim žrtvama rata sa prostora bivše Jugoslavije organizovalo Nezavisno društvo novinara Vojvodine, završiće sa radom sutra, predlozima i preporukama o modelu te koalicije. Na Forumu učestvuju predstavnici 250 nevladinih organizacija iz BiH, Hrvatske, Crne Gore, Makedonije, Slovenije i Srbije. Koaliciju za REKOM čini više od 600 nevladinih organizacija i pojedinaca iz regiona, a njihova inicijativa je pokrenuta 2006. godine. On je dodao da EU državama zapadnog Balkana ne postavlja samo uslove nego i nudi konkretnu pomoć njihovim tužilaštvima. "Unija ne postavlja samo uslove, nego pravosuđima, konkretno, BiH, Hrvatske i Srbije nudi pomoć i podršku. Na primer, u obuci zaposlenih u pravosuđima pomenutih država", rekao je Dežer. On je ocenio da se regionalna saradnja tih država po pitanju izručenja ratnih zločinaca treba rešiti bilateralnim dogovorima. "Postojeće pravne, pa i ustavne prepreke u neizručivanju ratnih zločinaca treba rešiti bilateralnim ili multilateralnim sporazumima država u regionu zapadnog Balkana", poručio je Dežer. Predsednica Fonda za humanitarno pravo Nataša Kandić je rekla da će se videti kolika je podrška političara da se utvrde činjenice o žrtvama rata i zločina kada se 1. juna 2011. parlamentima zemalja regiona uputi dokument sa milion potpisa za pokretanje Regionalne komisije za utvrđivanje činjenica o ratnim zločinima. Onda će se znati broj žrtava čijih imena nigde nema, a koje treba skupiti i objaviti i obezbediti garanciju da više nikada neće biti zloupotrebe brojevima, rekla je Kandić. Učesnicima foruma obratila se i potpredsednik Vlade Vojvodine Ana Tomanova-Makanova, koja je ocenila da se zlo mora prepoznati. "Multidisciplinarnim istraživanjem tih događaja, zlo rata biće prepoznato, što će doprineti da se ono nikad više nigde ne ponovi, boljem suživotu, ali i miru i toleranciji među narodima zapadnog Blkana", rekla je Tomanova. O ličnim stradanjima, gubitku najvoljenijih, bolu doživljenom tokom rata u BiH prisutnim su pričale Semka Agić iz Živinica kod Tuzle, Zorica Marković iz Ilijaša kod Sarajeva i Finka Bobaš iz Viteza kod Travnika, koje su kroz suze istakle da zbog svojih stradanja ne mrze ni Srbe, ni Bošnjake, niti Hrvate, ali da im se duša neće smiriti sve dok zločince ne stigne ruka pravde, ma koje oni vere ili nacionalnosti bili.

\*\*\*

## **Izveštaj Deutsche Welle sa 6. regionalnog foruma za tranzicionu pravdu**

### **Majke plaču bez obzira na nacionalnost**

22.03.2010. - Do juna 2011. godine nevladine organizacije iz bivše SFRJ, koje se zalažu za osnivanje Regionalne komisije za činjenice o žrtvama ratova (REKOM), podneće inicijativu vladama i parlamentima

da osnuju tu komisiju. Inicijativu za osnivanje REKOM-a zvanično su podržali i predstavnici Evropske komisije i Vlade Vojvodine. Ipak, najbolnji deo Foruma koji je održan tokom proteklog vikenda bila su javna svedočenja žrtava ratnih zločina. Semki Agić sin je odveden i ubijen, a ona je bila žrtva silovanja u Bosanskom Šamcu, ali je smogla snage da javno priča o svom bolnom iskustvu:

„Ja neću odustati ni radi sebe, ni radi svoga ubijenog sina, ni radi ostalih žena koje nemaju hrabrosti da progovore. Ne želim da zaboravim, a ako ne mogu zaboraviti – ne mogu ni oprostiti, što ne znači da svrstavam sve u jedan koš.“

Zorici Marković iz Ilijaša u ratu je poginuo muž, a brojna rodbina je pobijena dok su pokušavali da odu na sahranu. I ona sama bila je teško ranjena, a petogodišnji sin je čudom preživeo:

„Pravda nikada nije ispunjena, nikada niko nije odgovarao za ta zlodela. Bez obzira ko je u pitanju – žrtve su sve žrtve, svačija majka plače. A svako ko je počinio zločin neka odgovara! Da ne budemo na nekim nacionalnim stranama.“

### **Uslov za normalan život**

Reditelj Žilimir Žilnik rekao je da je inicijativa nevladinih organizacija za osnivanje REKOM-a „ogroman posao, kojem se treba pokloniti“ i bez kojeg nema normalnog života u regionu:

„Nema normalnog života, naročito za buduće generacije, koje će, bez suočavanja sa činjenicama, stalno živeti u jednoj konfuziji i nedoumici, gde svaka varnica tog ratnog huškaštva odmah može da naiđe na plodno tlo i da se zapali u požar.“

Na Forumu se moglo čuti i da u političkim i intelektualnim elitama u državama na prostoru bivše SFRJ još uvek postoje mnogi koji su se okoristili o ratove i koji će samim tim pokušati da zaustave inicijativu za osnivanje REKOM-a.

### **Iskustva iz Južne Amerike**

Jednodušno je poručeno da su ratovi na prostoru bivše Jugoslavije imali regionalni karakter te samim tim jedino regionalna komisija ima smisla. Na Forumu je rečeno da je regionalna komisija pre svega potrebna da bi se dostigao barem minimum pravde za žrtve, da bi se otvorio prostor za njihova svedočenja. Takođe, iznet je zastrašujući podatak da se više od deset godina nakon prestanka ratova više od 16.000 osoba i danas vode kao nestale. Učesnici Foruma, njih oko 300 iz celog regiona, imali su priliku da slušaju i o iskustvima iz rada sličnih komisija iz Čilea i Perua. Koaliciju koja se zalaže za osnivanje REKOM-a čini više od 600 nevladinih organizacija i pojedinaca iz regiona. Inicijativa je pokrenuta 2006. godine.

\*\*\*

### **Izveštaj Deutsche Welle sa 6. regionalnog foruma za tranzicionu pravdu**

#### **Svačija majka plače, bez obzira na nacionalnost**

22.03.2010. - Do juna 2011. godine nevladine organizacije iz regiona bivše SFRJ koje se zalažu za osnivanje Regionalne komisije za činjenice o žrtvama ratova (REKOM) podnijele inicijativu vladama i parlamentima da osnuju tu komisiju. Inicijativu za osnivanje REKOM-a zvanično su podržali i predstavnici Evropske komisije i Vlade Vojvodine. Najbolnji dio Foruma o tranzicionoj pravdi, koji je održan tokom proteklog vikenda (20./21.3.2010.) u Novom Sadu, bila su javna svjedočenja žrtava ratnih zločina.

Semki Agić odveden je i ubijen sin, a ona je bila žrtva silovanja u Bosanskom Šamcu, ali je smogla snage da javno priča o svom bolnom iskustvu. "Ja neću odustati ni radi sebe, ni radi svoga ubijenog sina, ni radi ostalih žena koje nemaju hrabrosti da progovore. Ne želim da zaboravim, a ako ne mogu zaboraviti - ne mogu ni oprostiti, što ne znači da svrstavam sve u jedan koš", kazala je Semka Agić.

Majke žrtava ne mogu zaboraviti, ali ne stavljaju sve u isti koš: Majke žrtava ne mogu zaboraviti, ali ne stavljaju sve u isti koš.

Zorici Marković iz Ilijaša u ratu je poginuo muž, a brojna rodbina je pobijena dok su pokušavali da odu na sahranu. I ona je sama bila teško ranjena. Petogodišnji sin je, kaže, čudom preživio. "Pravda nikada nije sačinjena, nikada niko nije odgovarao za ta zlodjela. Bez obzira ko je u pitanju - žrtve su sve žrtve, svačija majka plače. A svaki onaj koji je počinio zločin neka odgovara! Da ne budemo na nekim nacionalnim stranama", istakla je Zorica Marković.

### **Bez REKOM-a nema normalnog života u regionu**

Reditelj Želimir Žilnik rekao je da je inicijativa nevladinih organizacija za osnivanje REKOM-a "ogroman posao, kojem se treba pokloniti" i bez kojeg nema normalnog života u regionu, „naročito za buduće generacije, koje će bez suočavanja sa činjenicama stalno živjeti u jednoj konfuziji i nedoumici, gdje svaka varnica tog ratnog 'huškaštva' odmah može da naiđe na plodno tlo i da se zapali u požar."

Na Forumu se moglo čuti i da u političkim i intelektualnim elitama u državama na prostoru bivše SFRJ još uvijek postoje mnogi koji su se okoristili o ratove i koji će samim tim pokušati da zaustave inicijativu za osnivanje REKOM-a.

### **Više od 16.000 ljudi i danas se vode kao „nestali“**

Jednoglasno je poručeno da su ratovi na prostoru bivše Jugoslavije imali regionalni karakter te samim tim jedino regionalna komisija ima smisla. Na Forumu je rečeno da je regionalna komisija prije svega potrebna da bi se dostigao barem minimum pravde za žrtve, da bi se otvorio prostor za njihova svjedočenja. Takođe, izniet je zastrašujući podatak da se više od deset godina nakon prestanka ratova više od 16.000 osoba i danas vode kao nestale.

Učesnici Foruma, njih oko 300 iz cijelog regiona, imali su priliku da slušaju i o iskustvima iz rada sličnih komisija iz Čilea i Perua. Koaliciju koja se zalaže za osnivanje REKOM-a čini više od 600 nevladinih organizacija i pojedinaca iz regiona. Inicijativa je pokrenuta 2006. godine.

\*\*\*

## **Izveštaj Balkaninsight-a sa 6. regionalnog foruma za tranzicionu pravdu**

### **EC Backs Regional Commission on War Crimes**

22 March 2010 - Vincent Degert, chief of the European Commission Delegation in Belgrade, said that the EC supports the initiative to create a regional commission to establish facts about war crimes committed in the former Yugoslavia in the 1990s. Speaking at the opening of the sixth regional forum on transitional justice in the city of Novi Sad, Degert said that the process of addressing war crimes should have a regional aspect, noting that the crimes committed during the wars in the former Yugoslavia also had a regional character. "Nothing can be achieved without a regional approach to dealing with the past and investigating war crimes," Degert said. The Coalition for REKOM, which aims to establish a regional commission for war crimes, includes 600 NGOs and individuals from the region. It was launched in 2006. The sixth regional forum, which was held on March 21, gathered about 300 representatives of NGOs from the region as well as victims of war crimes who gave public testimonies. Degert pointed out that the Balkan region needed such a non-judicial commission to help address the past. "This is a chance for victims to say how much they suffered. Avoiding revisionism is also a part of the process," Degert said. Deputy Prime Minister of Vojvodina Ana Tomanova Mikanova also expressed her support for the initiative to establish REKOM and added that the Vojvodina government supported all initiatives aimed at dealing with the past in an effort to create a better future. She stressed that there was no collective guilt, but only individual guilt, and said that all those who had committed war crimes should be punished. "Only in this way can we deal with the past and provide our children with a happier future," Mikanova said.

\*\*\*

### **Intervju radija Slobodna Evropa sa Natašom Kandić povodom Šestog regionalnog foruma za tranzicionu pravdu**

#### **Regionalno utvrđivanje činjenica o ratnim zločinima**

23.03.2010. - Ovog vikenda u Novom Sadu je održan sasatanak Koalicije za osnivanje Komisije za utvrđivanje činjenica o ratnim zločinima i drugim teškim povredama ljudskih prava na Balkanu. Bila je to prilika da se razmjene i mišljenja o tome da li bi se sve trebalo zasnivati na nacionalnom ili regionalnom nivou.

Otvoreni smo za sve sugestije, kazala je za program Pred licem pravde direktorica Fonda za humanitarno pravo iz Beograda, Nataša Kandić, koja je i idejni tvorac REKOM-a.

RSE: Gospođo Kandić, u kojoj se fazi trenutno nalazi proces osnivanja regionalne komisije za utvrđivanje činjenica o ratnim zločinima i drugim teškim povredama ljudskih prava u bivšoj Jugoslaviji?

Kandić: Ovo je jedan konsultativni proces koji pokazuje da postoji jedna jaka potreba u okviru civilnog društva da se o toj prošlosti razgovara, da postoje očekivanja žrtava i društva, i da su mnoga ta očekivanja izneverena, da se u ovom regionalnom pristupu vidi nada da se dođe i do rešavanja sudbine preostalih 16, 17 hiljada nestalih. Postoje prilične bojazni kako će se ta komisija graditi ako imamo

situaciju da Srbija i BiH ne priznaju Kosovo. Znači, u svim konsultacijama učesnici, različite grupe civilnog društva, bave se vrlo ozbiljnim pitanjem, i to je prva ozbiljna debata na prostorima bivše Jugoslavije, ne samo prva debata koja se bavi prošlošću nego i prva debata koja se bavi pitanjima koja se neposredno tiču i budućih generacija, a ne samo žrtava.

RSE: Da li se konsultativni proces u okviru koalicije za osnivanje regionalne komisije nastavlja uprkos tome što je jedan broj bh. partnera istupio iz koalicije?

Kandić: Ovo je jedan otvoren proces. Ima onih koji su vrlo zainteresovani, a ima onih organizacija koje imaju svoje sopstvene projekte, nemaju prostora za ovakvu jednu inicijativu. Ima jako puno onih koji su organizovali odlične konsultacije u lokalnim zajednicama. Rekla bih da, po mom mišljenju, odvija se proces u potpuno normalnim okvirima. A naravno da će uvek biti i onih koji neće prihvatiti tu inicijativu. Mi imamo to da neke organizacije za ljudska prava smatraju da regionalna inicijativa ili regionalna komisija nije dobar instrument. Pored sjajnih stvari, ima i izazova, ima i nekih prepreka, ali nema nijednog procesa koji se tiče prošlosti i uspostavljanja komisije, a da su civilna društva bila potpuno jednoglasna.

RSE: Kakav je vaš stav, da li je prvo ovakve komisije trebalo osnovati na nacionalnom nivou, a potom krenuti ka regionalnom?

Kandić: Konsultativni proces se odvija tako da apsolutno ima prostora za sve koji smatraju da je potrebno formirati instrument koji je fokusiran na žrtve. Za sve ima prostora. Ali nama svima u toj koaliciji potpuno je jasno i da ne očekujemo i da ne treba - nema primera u svetu da su svi to podržali. Biće onih koji će smatrati da je nacionalni instrument, nacionalna komisija najbolji način, pa očekujemo od tih da naprave neki konsultativni proces, a mi u ovoj koaliciji se vrlo zalažemo za regionalnu komisiju.

\*\*\*

## **Izveštaj Deutsche Welle sa 6. regionalnog foruma za tranzicionu pravdu**

### **Ex-Jugoslawien: NGOs bündeln Kräfte bei Vergangenheitsbewältigung**

Aktivisten aus Bosnien, Kroatien und Serbien haben gemeinsam die Initiative „REKOM“ gegründet. Zusammen verfolgt man zwei Ziele: Aufklärung und Versöhnung. Dabei nutzen die NGOs auch deutsche Erfahrungen.

Die schmerzliche Erfahrung der Jugoslawien-Kriege der 1990er Jahre hat gezeigt, dass nicht aufgearbeitete Kriegsverbrechen missbraucht werden können, um neue Konflikte zu schüren. Das wurde schon im Vorfeld der Balkankriege deutlich. Damals hatten nationalistische Kriegstreiber aller Couleur Opferzahlen aus der Zeit des Zweiten Weltkriegs für ihre jeweiligen Zwecke manipuliert, um Angst zu verbreiten und Stimmung für einen neuen Krieg zu erzeugen. Die eigene Nation wurde dabei stets als Opfer dargestellt. Man sprach von alten Rechnungen, die es zu begleichen galt.

### **Lehren aus der Vergangenheit**

Daraus zogen Aktivisten von Friedens- und Menschenrechtsorganisationen aus Bosnien, Kroatien und Serbien eine Lehre und gründeten nun gemeinsam „Documenta - Zentrum für die Auseinandersetzung mit der Vergangenheit“. Das Projekt habe sich der Feststellung der Tatsachen verschrieben, sagt die Leiterin des Zentrums, Vesna Terselic aus Zagreb: „Damit wollen wir die Lügen über die Umstände des Todes der Ermordeten bekämpfen.“ Wenn man verdränge, die Verbrechen zu verstecken versuche oder in der Öffentlichkeit darüber nicht sprechen dürfe, werde dies zur Quelle ständiger Spannungen, sagt Terselic. Sie fügt hinzu: „Man kann nicht von einer stabilen Entwicklung sprechen, so lange die Verbrechen verheimlicht werden und nicht dokumentiert sind.“

### **Fakten und Zahlen**

Deswegen werden Zeugen befragt, Dokumente gesammelt, Geschehnisse akribisch rekonstruiert. Es werden Listen mit Namen der Getöteten erstellt, die Umstände der Verbrechen beschrieben und Orte aufgelistet, an denen Vermisste zum letzten Mal lebend gesehen wurden. Erst wenn die Fakten bekannt seien, könne man einen Dialog über deren Interpretation führen, glaubt man bei Documenta. Das soll die Grundlage für eine neue Zukunft bilden, betont Mirsad Tokaca, Leiter der NGO „Forschungs- und Dokumentationszentrum“ aus Sarajewo: „Die Bürger haben ein Recht auf die Wahrheit und natürlich auch ein Recht auf Gerechtigkeit. Das ist ein Prozess mit dem Ziel der Versöhnung.“

Wichtig dabei sei die grenzüberschreitende Zusammenarbeit zwischen Kroatien, Serbien und Bosnien-Herzegowina. So wie der Krieg aus der gemeinsamen Vergangenheit hervorgegangen sei und das ganze Gebiet des ehemaligen Jugoslawiens umfasst habe, so müsse auch die „Vergangenheitsbewältigung“ ein gemeinsames Anliegen sein.

### **Regierungen am Zug**

Nichtregierungsorganisationen haben damit kein Problem. Das zeige das gemeinsame Projekt Documenta, betont Natasa Kandic, Leiterin der serbischen Menschenrechtsorganisation „Fonds für humanitäres Recht“ aus Belgrad: „Es ist eine große Sache, dass die Zivilgesellschaft in den postjugoslawischen Ländern sich länderübergreifend zusammengeschlossen hat. Mit der Documenta haben wir ein Netzwerk der NGOs, eine regionale Initiative, die viele unterstützen. Wir hoffen, damit einen Konsens über die gemeinsamen historischen Fakten zu erreichen, damit man sich nie mehr streiten wird.“ Die NGOs können die gesamte Versöhnungsarbeit nicht allein leisten. Sie hoffen auf die Unterstützung der Regierungen, die sich in dieser Frage bisher eher zurückhalten. Noch immer würden Kriegslegenden für tagespolitische Zwecke benutzt, sagt Vesna Terselic. Deswegen wolle Documenta jetzt die Gründung einer regionalen Wahrheitskommission vorantreiben: „Es geht darum, den Opfern eine Möglichkeit zu geben, ihre Geschichte zu erzählen und eine regionale Öffentlichkeit dafür zu schaffen. Aus Erfahrung wissen wir, dass das Interesse dafür groß ist. Die Menschen wollen hören, was passiert ist.“

### **„Deutsche Erfahrung lehrreich“**

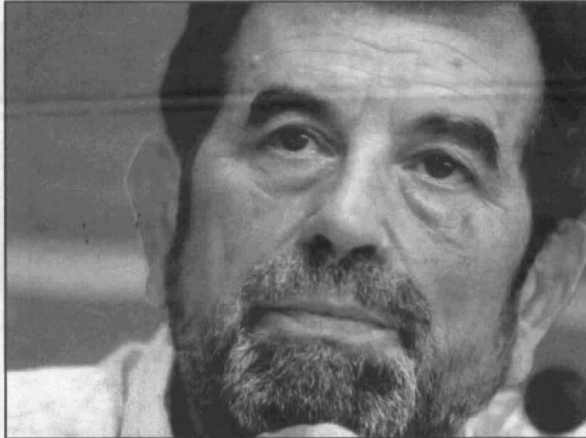
Es geht um einen langwierigen Prozess, das ist allen Beteiligten klar. Eine Kultur der Verklärung soll in eine Kultur der Erinnerung verwandelt werden – keine einfache Aufgabe. Doch dass es möglich sei, zeige

das Beispiel Deutschland. Hier sei man weit fortgeschritten in der Auseinandersetzung mit der eigenen Vergangenheit. Um aus den deutschen Erfahrungen im Umgang mit den Naziverbrechen zu lernen, wurde jetzt eine Studienreise nach Deutschland unternommen. Vertreter von Documenta besuchten unter anderem das ehemalige KZ Buchenwald bei Weimar und die Berliner Gedenkstätte „Topographie des Terrors“. Eine wichtige Erfahrung, sagt Natasa Kandic. Man habe sehen können, „wie die historische Erinnerung geschaffen und die Verantwortung für das Geschehene von einer zur nächsten Generation weitergegeben wird. Man konnte auch lernen, wie die Erinnerung an diejenigen wach gehalten wird, die mutig und integer genug waren, um Widerstand zu leisten. Die deutsche Erfahrung ist für uns sehr wichtig und sehr lehrreich.“

\*\*\*

SAVO ŠTRBAC, DIREKTOR DOKUMENTACIONO-INFORMACIONOG  
CENTRA "VERITAS"

# Na korak do ostvarenja TUĐMANOVOG PLANA



## Hrvati mame na povratak, pa hapse

Savo Štrbac je izjavio da 66-godišnji D. Đ, koji je uhapšen na području Plitvičkih jezera zbog navodnog ratnog zločina nad Hrvatima, nije bio procesuiran prije hapšenja, tako da ga i nije bilo ni na kakvim spiskovima. - Sada podnesena krivična prijava upućuje na zaključak da ništa prije protiv njega nije bilo podneseno. Hrvati nastavljaju sa starom praksom da namame ljude da se vrate, jer ih nema na spiskovima, a kad dodu tamo, onda se čovjek hapsi, procesira, određuje se pritvor i ko zna kakav će biti ishod - rekao je Štrbac povodom hapšenja D. Đ. Prema njegovim riječima, Hrvati pred proleće uhapsu nekoliko ljudi, i to je onda poruka svim Krajničnicima da se ne vraćaju, jer će se uvijek neko naći da kaže "ovaj je mene krivo pogledao u ratu".

Svi se u hrvatskoj drže Tuđmanovog plana, da će srpsko pitanje u Hrvatskoj biti riješeno kada ih ne bude bilo više od tri odsto. Po posljednjem popisu stanovništva, bilo ih je 4,5 odsto, a na idućem, koje će se obaviti 2011. godine, taj Tuđmanov plan bi mogao biti i ostvaren

Suđenje trojici hrvatskih generala Anti Gotovini, Ivanu Čermaku i Mladenu Markaču u Haškom tribunalu, koje optužnica tereti za udruženi zločinački poduhvat, odnosno etničko čišćenje, masovan progon i zločine u akciji "Oluja" nad srpskim stanovništvom u Republici Srpskoj Krajini početkom avgusta 1995. godine, ušao je u završnu fazu.

Savo Štrbac, direktor Dokumentaciono-informacionog centra "Veritas" za "Fokus" analizira dosadašnji tok suđenja i otkriva šta očekuje od tog procesa.

**FOKUS: Postoje li realni izgledi da se i drugi odgovorni za teške ratne zločine nađu pred licem pravde?**

ŠTRBAC: Presuda će, s obzirom na poznatu proceduru, biti, najvjerojatnije, izrečena tek na jesen. Nijedan predmet, koji je do sada vođen u Haškom tribunalu nije imao toliko kvalitetnih materijalnih dokaza kao slučaj "Oluja". Naime, sve ubijene, i vojnike i ci-

vile, ekshumirali su upravo stručnjaci MKSJ. Sve što je uništeno u "Oluji" vidljivo je i danas na licu mjesta, a svi koji su protjerani iz Krajine i dalje su uglavnom u izbjeglištvu. Pored toga, većina diskriminirajućih zakona i dalje je na snazi, a svi planovi o akciji su u vidu transkripata pred Haškim sudom. Prema tome, imajući u vidu sve dokaze, koje je izvelo Tužilaštvo, kako po broju, tako i po kvalitetu, za mene nema nikakve dileme da će sva trojica optuženih hrvatskih generala biti proglašeni krivim i da će im biti izrečene i dugogodišnje zatvorske kazne.

**FOKUS: Šta će u stvari značiti eventualna osuđujuća presuda hrvatskim generalima za nekoliko stotina izbjeglih Srba iz Hrvatske?**

ŠTRBAC: Presude hrvatskim generalima biće indirektno i presude cjelokupnom vojnom i političkom vrhu RH iz ratnog perioda s Franjom Tuđmanom na čelu za udruženi zločinački poduhvat, čiji je

cilj bio prisilno i trajno protjerivanje Srba iz Krajine. Počevši od 2000. godine hrvatski sudovi su procesuirali i pripadnike svojih oružanih snaga za zločine nad Srbima. Primjera radi, procesuirani su zločini u Gospiću, u Lori, u Pakračkoj Poljani, u Marinom Selu, na Koranskom mostu, u Bjelovaru, Osijeku, Paulin Dvoru, Cerni, Virovitici..., gdje su presude već i izrečene, a još je nekoliko slučajeva u predistražnoj, istražnoj ili u fazi optuženja. Biće toga još mnogo. Garancija za takva očekivanja je dokumentacija, koju je "Veritas" prikupljao i sistematizovao prethodnih sedamnaest godina.

**FOKUS: U sve učestalije mafijaške obračune u Hrvatskoj uključeni su i mnogi generali. Smatrate li da može doći do polarizacije, odnosno raslojavanja na hrvatskoj političkoj sceni?**

ŠTRBAC: Svi segmenti hrvatskog društva, čast rijetkim izuzecima, prilično su je-

dinstveni u odnosu na srpsko pitanje i svi se drže Tuđmanovog plana, s početka devedesetih godina prošlog vijeka, da će srpsko pitanje u Hrvatskoj biti riješeno kada ih ne bude bilo više od tri odsto u ukupnom stanovništvu Hrvatske. Po posljednjem popisu stanovništva, obavljenom 2001. godine bilo ih je 4,5 odsto, a na idućem, koje će se obaviti 2011. godine, s obzirom da Srba više umire u Hrvatskoj nego što ih se vrati, taj Tuđmanov plan bi mogao biti i ostvaren. Jedino bi ga mogla omesti osuđujuća presuda hrvatskim generalima za udruženi zločinački poduhvat, potpuna revizija svih krivičnih postupaka i vraćanje stanarskih prava Srbima. S druge strane mafijaški obračuni u Hrvatskoj u vezi s drogom i tome slično, liče na mafijaške obračune u ostalim zemljama regiona i odvijaju se po potpuno drugačijim pravilima od "etničkog inženjeringa".

V. ĐURĐEVIĆ

## Josipović neće uticati na pravosuđe

**FOKUS: Da li očekujete korjenite promjene u hrvatskom pravosuđu poslije dolaska Ive Josipovića na vrh Hrvatske?**

ŠTRBAC: Novi hrvatski predsjednik kao legalista, po mojoj procjeni, neće se uopšte miješati u poslove pravosuđa. Pošto-vaće princip nezavisnog sudstva, jer će i na taj način pokušati uvjeriti EU da je Hrvatska spremna za ulazak u tu asocijaciju. Upravo se očekuje da EU u aprilu donese odluku da se Hrvatskoj odblokira poglavlje o pravosuđu i osnovnim ljudskim pravima, koje je već duže vremena i bilo blokirano zbog raznih problema, od kojih je jedan i etnički obojena suđenja za ratne zločine. Treba naglasiti da je Hrvatska u krivičnopravnoj oblasti napravila zakonski okvir za transparentna suđenja za ratne zločine svima, tako da problem nije zakonska legislativa, već je problem u primjeni tih zakona, a tu na scenu stupaju kadrovi HDZ-a, koji još funkcionišu kao ostrašćeni nacionalisti i srbomrsi.

## Povratak NDH kroz Hrvatsku pravoslavnu crkvu

**FOKUS: Ovih dana u Zadru je formirana Hrvatska pravoslavna zajednica. O čemu se tu, zapravo, radi?**

ŠTRBAC: Osnivanje Hrvatske pravoslavne zajednice predstavlja odvajanje Srba od Srpske pravoslavne crkve, jer je cilj stvaranje hrvatske pravoslavne crkve. Ovaj projekat osnivanja autokefalne crkve nije nov i korijene vuče još iz perioda Ante Pavelića i NDH. Suština osnivanja hrvatske pravoslavne zajednice nalazi se u odvajanju Srba u Hrvatskoj od matične crkve, od SPC i onda tako odvojene Srbe planiraju staviti pod kontrolu Hrvatske i s njima manipulirati u cilju razaranja tog srpskog i pravoslavnog bića. Svima je jasno da ovdje nije riječ o vjernicima, nego o veličanju ustaštva i vraćanju u vrijeme Pavelića. Područje Zadra danas se dovodi u vezu s ovim projektom, a zna se da se upravo na ovo područje vratilo najmanje Srba.



## Utvrđiti sve činjenice o stradalima u ratu

NOVI SAD - Da bi bile utvrđene sve činjenice o stradalima u proteklih ratovima u regionu, neizbježno je osnivanje regionalne komisije.

Ovo je zaključeno na šestom regionalnom forumu za tranzicionu pravdu, koji je proteklog vikenda održan u Novom Sadu, a na kojem je promovisana inicijativa za osnivanje regionalne komisije za utvrđivanje činjenica o svim žrtvama rata na prostoru bivše Jugoslavije (REKOM).

Dinko Gruhonjić, predsjednik Nezavisnog društva novinara Vojvodine, koje je u ime Koalicije za REKOM organizator foruma, kazao je da s obzirom na to da su protekli ratovi imali regionalni karakter, do pune istine o onome šta je učinjeno u tim ratovima može se doći jedino regionalnim pristupom, zbog čega je i potrebno osnovati REKOM.

"Ponudićemo regionalnim vladama da naprave multilateralni sporazum i zahtevaćemo da budu utvrđene činjenice o ratnim zločinima, da se kona-

čno znaju imena svih žrtava", naveo je Gruhonjić i dodao da je planirano da 1. juna 2011. regionalnim vladama bude predato milion potpisa i model za REKOM, prije čega će uslijediti kampanja.

Nataša Kandić, direktor Fonda za humanitarno pravo iz Srbije, kazala je da je naredni korak da se medijski promovise komisija, kako bi na spomen riječi REKOM svi znali o čemu

---

**Planirano da 1. juna 2011. regionalnim vladama bude predato milion potpisa i model za REKOM**

---

se radi jer sada nije tako.

Matija Jakšić, predsjednik Udruženja hrvatskih logoraša iz Jajca, kazao je da u BiH ima još veliki broj Hrvata koji su stradali u proteklom ratu, a koji se vode kao nestali, zbog čega je, kako kaže, i došao na ovaj forum.

B.V.